

ТОЧКА ПЪРВА ОТ ДНЕВНИЯ РЕД

Някога Русе живееше със самочувствието на един от най-чистите градове в страната. Заводските комини и автомобилите бяха малко, между жилищните райони зелените оазиси дишаха пълнокръвно и даряваха хората със свеж въздух. Липованците рибари пиеха вода направо от Дунава и се радваха на богат улов от голямата река и от минаващата край града река Русенски Лом.

Настъпиха години на бурно индустриално строителство, ускорено се развиваха промишлеността, транспортът и социалната база. Растеше надлъж и на шир градът. Днес територията на 200-хилядния Русе се е увеличила три пъти, по улиците му се движат над 44 000 моторни превозни средства, а само за една година за битови и промишлени нужди тук се изгарят по един милион тона въглища, мазут, газол, бензин и дизелово гориво. С тяхна помощ русенската промишленост произвежда годишно продукция за два милиарда лева. Но и замърсява въздуха, водите и почвата с прах, въглеродни, азотни и серни окиси, въглеводородни, органични разтворители, оловни аерозоли, токсични миризми, отпадъчни води... Всичко това, както и специфичните особености на климата в района на града, който е със значителен брой безветрени дни, причини сериозни нарушения в екологическото равновесие на Русе. Неблагоприятните тенденции по опазването на неговата чистота изкачиха своеобразен връх през 80-те години.

През последните години обаче тази картина коренно се промени. Централният комитет на партията и Министерският съвет се обърнаха навременно с лице към проблемите на крайдунавския град и дадоха възможност на Русе първи в страната да осъществява комплексни екологически мероприятия. Утвърдени бяха и успешно се осъществяват конкретни правителствени решения. Разбира се, всички те трябва да бъдат изпълнени в необичайно кратки срокове. Общинското ръководство, фирмите и предприятията, населението, подпомогнати от насочените от държавата материални и трудови ресурси, се заеха амбициозно с изпълнението на отговорните екологични задачи. Направленията за действие обхващат:

- намаляване на замърсяването на въздуха от енергийните мощности;
- изграждане на нови и реконструиране на съществуващите пречиствателни съоръжения;
- реструктуриране на икономиката чрез спиране или изнасяне на замърсява-

щи производства и въвеждане на екологически чисти технологии, екологизация на транспорта, нови териториално-устойчиви решения.

Към това трябва да се прибави и задачата да се разширява информационната система и основно да се прочут източниците на замърсяване, да се подобри здравната профилактика и почивното дело на русенци, да се развива зелената система, комуналното стопанство и благоустрояването на града. Провеждат се и координирани действия на реципрочна основа между нашата страна и СР Румъния за премахване на трансграничните замърсявания.

За всеобхватността и мащабите на приетите мерки по опазване на природната среда в Русе може да се съди и от факта, че в изпълнението им вземат участие 5 асоциации, 12 стопански объединения и фирми, повече от 30 предприятия и строителни организации, редица комитети и държавни органи. За координация на работата Министерският съвет изпрати тук свой пълномощник. За изпълнението на правилствените решения са осигурени значителни финансови средства, чиято стойност в крайна сметка ще надхвърли сумата 400 милиона лева.

Превърнала се в точка първа от дневния ред на живота в Русе, дейността по опазването на неговата природна среда донесе положителни изменения през последните години. След редица усложнения и трудности, свързани с проектирането, осигуряването и доставянето на необходимите съоръжения, само за десет месеца до крайдунавския град бе прокарано 60-километрово отклонение на магистралния газопровод, който минава край село Ковачевец, Поповска община. Първите количества природен газ потекоха към двете автоматични газоразпределителни станции. До края на годината със синьо гориво ще заработят първите консуматори — част от котлите на двете топлоелектрически централи и локалните парокотли на няколко предприятия и фирми в западната промишлена зона на Русе. В близките няколко години природният газ ще замени хилядите тонове въглища и мазут, които при изгарянето си сега сипят над Русе прах, сажди и серен двуокис.

За почистването на въздуха и водата от отделните вредности при промишлено производство допринасят вече изградените пречиствателни станции във фирмите „Петър Караминчев“ и „Изома“. Независимо че лярната на МЗ „Георги Димитров“ бе една от най-добрите в страната и сама задоволяваше потребностите на транспортното и селскостопанското ни машиностроене с темперован чугун, тя бе закрыта и вече не замърсява центъра на Русе. Това е показателен пример за новия подход при решаване на екологичните проблеми, когато икономическите интереси бяха пренебрегнати заради здравето на хората. Така стои въпросът и с производството на

завод „Найден Киров“, асфалтовата база в квартал „Средна кула“, предприятието „Родоп“, районната общинска болница, текстилният комбинат „Дунавска коприна“ и други, където са въведени нови екологически чисти технологии и са монтирани модерни пречиствателни станции. В близките години отчетът за свършеното по опазването на жизнената среда в града ще бъде допълнен и с въвеждането на нови пречиствателни съоръжения. Предвижда се до края на века в Русе да заработи завод за преработка на битови и промишлени отпадъци, да бъдат изградени крайбрежен колектор и градска пречиствателна станция.

Миналата и тази година най-крупната социална придобивка за русенци безспорно е пускането в експлоатация на екологически чистия тролейбусен транспорт. Неговите маршрути вече покриват 34 километра от територията на града и свързват промишлените и жилищните зони от източната и от западната му част. Целта е една — постепенно градското автобусно движение да бъде заменено с тролейбусно. Успоредно с решаването на тези задачи през следващите години ще бъде изграден нов околовръстен път за изнасяне на транзитния автомобилен поток извън града. На екологизацията на транспорта са подчинени и много други начинания — в Русе вече се изпълнява заповедта на Общинския народен съвет и на автомобилите се монтират допълнителни устройства за принудителен празен ход, двеста неутрализатори ще бъдат монтирани на автобусите „Икарус“ за пречистване на изхвърляните газове, редица промени ще настъпят и в организацията на движението.

При осъществяването на всички тези мащабни задачи по опазване на околната среда в своя град русенци не загърбват Дунава. Те дават и ще дават своя принос за почистване на реката, ще положат и необходимите грижи за чистотата на река Русенски Лом, ако разбира се, не е късно за това. А до 1993 г. желанието на всеки жител на града е русенският парк на младежта да се превърне в първия у нас екопарк с международна научно-експериментална лаборатория.

Да, наистина Русе отново ще стане един от най-чистите български градове. Промяната в екологичната култура и в поведението на неговото население, направеното досега са най-добрата гаранция за това.

ПЛАМЕН АТАНАСОВ
кор. на БТА в Русе

Помолих к.м.н. д-р Константин Колев — директор на Хигиенно-епидемиологичната инспекция в града, за оценка на екологичната обстановка в Русе:

— Въздухът над града е силно замърсен с въглероден двуокис, серен двуокис, оловни аерозоли и прах, което е близо 10 пъти над пределно допустимата концентрация. Към вредностите трябва да прибавим и хлора. Обгазяването на града с хлор започва от 1981 г. От 1. I. 1987 г. до 25. X. 1987 г. ХЕИ е регистрирала 67 обгазявания, като концентрациите се движат от 0,006 до 0,956 мг/куб. м и 0,0 до 0,58 мг/куб. м за минералните киселини. На 25 септември 1987 г. концентрацията на хлор е близо 9 пъти над допустимите граници, а на минералните киселини (азотна, сярна и солна) — над 11 пъти. За разчистване на хлорната мъгла можем да разчитаме само на въздушните течения, но понякога „добрият“ вятър се забавя с дни. Организиран са четири пункта за наблюдения в града. Измерванията се извършват със съвременна електронна техника. От декември м.г. към екипите на ХЕИ са включени и специалисти от РИОПС. При това положение не е изненада, че в структурата на заболяемостта на жителите от града водещо място заемат болестите на дихателната система. Запрашеността и хлорната мъгла намаляват с близо 50 на сто слънчевото греене. Това води до блокиране на имунната система на

човешкия организъм, влияе върху генетичния апарат и възпроизводителните функции.

Трудно се живее и работи пълноценно при такава обстановка. А в съзнанието на всички се прокрадват и мисли за катастрофалните последици от една евентуална производствена авария на румънския химически комбинат.

Нашата страна, партията и правителството полагат енергични мерки за разрешаване на проблема. Използват се възможностите на българо-румънската комисия за сътрудничество в опазване на природната среда и взаимните срещи на ръководствата на побратимените градове Русе и Гюргево. В началото на миналата година в Русе гостува първият секретар на ОК на РКП в Гюргево Йон Попеску, който на място се запозна как енергетиците от ТЕЦ „Русе—изток“ решават въпросите за опазване на природната среда. Проблемът за екологичната обстановка в района Русе—Гюргево бе обсъден и на най-високо равнище при посещението на д-р. Николае Чаушеску в нашата страна през октомври 1987 г. На 21 ноември 1987 г. в Гюргево под ръководството на председателя на Министерския съвет на НРБ Георги Атанасов и първия министър на СРР Константин Дъскалеску се състоя първото заседание на създадената в съответствие с договореностите на най-високо равнище специална правителствена българо-румънска комисия, която отново разглежда въпросите за

чистотата на въздуха в района. В резултат на договореностите е възприета единна методика за определяне замърсителите на въздуха, решени са и някои други технически въпроси. В завода за хлор се извършва реконструкция.

Налагащият се извод е, че атмосферните замърсители не могат да бъдат заключени в рамките на държавните граници. Това значи, че проблемите са взаимни и грижите за преодоляването им — общи. Чистотата на въздуха в Русе е проблем и на цялата наша страна. Наложително е в района на Русе да се изгради мониторинг — система за контрол върху измененията в природната среда, да се повишат правата и контролните функции на ХЕИ и РИОПС и да се обогати материалната им база. Свой принос за нормализиране на екологичната обстановка в града могат и трябва да дадат Институтът по

хигиена и професионални заболявания, Министерството на народното здраве, Комитетът за опазване на природната среда при Министерския съвет, всички наши експерти в тази област, цялата българска общественост и всички стопански организации, чиито русенски подразделения са замърсители на околната среда.

Изминалият път разкрива много пропуски и разминавания по общия път, който трябва да изминат жителите на Русе и Гюргево, за да имат чисто и ведро небе. Днес обстановката е такава, че всички възможности за половинчати мерки са изчерпани. Единствената алтернатива е чистотата на въздуха над Русе и Гюргево да бъде възстановена веднага, без оглед на вложените средства и сили, защото се касае за най-ценното благо — здравето и живота на човека, а тук то е застрашено по недопустим начин.

Посленис

Материалът бе готов, когато на 25 ноември 1987 г. над Русе се появи огромен жълто-оранжев облак. Измерванията на ХЕИ в 17.00 часа показаха, че съдържанието на хлор във въздуха е до допустимите граници, а минералните киселини са увеличени 17 пъти...

Тревожната въпросителна за чистотата на въздуха над Русе остава.

Бележка на редакцията

В следващи броеве на списанието ще допълним екологичната характеристика на Русе, като се спрем на местните замърсители, имащи голям принос при замърсяването на въздушния басейн на града.